

KOLCHOZO ŠEIMININKAS

Pasibaigė rugiapiūtė. Atšoktos ir atidai nuotos pabaigtuvės. Jos buvo panašios į tas, kurias žemdirbiai rengdavo laisvės metais. Panašios tik išvirsine forma. Dabar, kaip ir anksčiau, kaimiečiai per pabaigtuves skaniai pavalgo, išgeria, jaunimas pasilinksmina — pašoka, padainuoja, o kartais, nepaisant sugriežtintų bausmių už girtavimą ir chuliganizmą, ir pasipeša. Bet tai, kaip žmonės sako, jau virš programos. Svarbiausia ir, reikia pasakyti, labai prasminga pabaigtuvių apeiga yra rugių vainiko pynimas ir jo įteikimas šeimininkui.

Nepriklausomybės laikais, kai tikrasis žemės bei ūkio savininkas ir šeimininkas buvo ūkininkas, jis per pabaigtuves būdavo vainikuojamas su įvairiomis prakalbomis ir ceremonijomis. Šeimininkas užtat šauniai pavaišindavo visus darbininkus ir talkininkus, padėjusius nuimti derlių. Jis turėdavo ir už ką vaišinti. Žmonės per rugiapiūtę dirbdavo jam. Už darbą, aišku, atsiųgindavo pinigais ar kitokiu būdu. Bet tai būdavo tik sutartis ūkinis sąsąskaitų suvedimas. Jo nepakakdavo. Lietuvos ūkininkus ir jų darbininkus rišdavo ne vien samdos sutartis, bet išties metų bendras darbas, gyvenimas po vienu stogu, maitinimasis prie vieno stalo. Kai žmonės reikia duona iš to paties kepalų, valgo sriubą iš to paties dubens ir vienas paskui kitą varo ilgąs pradalgas pievose ir javuose, jie jau nebėra vien ūkininkas ir samdins, darbdavys ir darbininkas, bet ir bendros darbo šeimos nariai. Todėl žemės ūkio darbininkai, be sutarto atlyginimo, iš savo šeimininkų laukdavo dar ir nuoširdaus mosto, rodančio pripažinimą ir dėkingumą. Pabaigtuvės ir būdavo vienas tokių dėkingumo ir pripažinimo ženklų.

Nors žemdirbių gyvenimas ir darbas sovietinės okupacijos metais pasikeitė, tačiau daugelis buvusių kaimo tradicijų bei papročių stengiamasi ir dabar išlaikyti. Jų tarpe ir pabaigtuvės. Bet šiandien jos yra nustosios savo prasmingo pagrindo ir virtusios paprastu pasilinksminimu su išgėrimu. Pabaigtuves sovietai pakenčia, bet stengiasi suteikti joms „socialistiną“ turinį. Su jomis komunistai elgiasi taip pat, kaip ir su giliai mūsų tautoje įsišaknijusiomis religinėmis šventėmis bei tradicijomis, kaip Kalėdomis, Velykomis, Sekminėmis, krikštų, suatuoktūvėmis ir t.t.

Jei pastarųjų šaknys siurbia syvus iš religinių šaltinių, tai pabaigtuvės yra susijusios su žemės nuosavybe. Komunistai ją panaikino, o paliko tik tradiciją, pakibusią ore, kuri pabrėžia nuolatinį naujųjų valdovų piniuojimąsi mele.

Kaip sakėme, pagrindinė pabaigtuvių apeiga yra javų vainiko įteikimas šeimininkui. Ant kieno galvos šiandien ši žemdirbių dovana dėtina? Komunistai tvirtina, jog kolchozininkai yra jų dirbamosios žemės šeimininkai. Tereikia prisiminti šūkius, skelbtus prievarta steigiant kolchozus. „Žemė atiduodama į tikrųjų šeimininkų rankas“, „Žemė tiems, kurie ją dirba“, skambėjo laikraščiu puslapiai ir mitingai, į kuriuos valstiečiai buvo varu varomi. Ir dabar su didele išterme jie tebekartojami. Tad, pagal seną tradiciją, pabaigtuvių vainikais turėtų būti puošiamos tikrųjų kolchozo šeimininkų, atseit, valstiečių galvos. Jie turėtų būti ir pabaigtuvių šeimininkai.

O kaip iš tikrųjų yra? Vainikuojami ne kolchozininkai, bet kolchozo pirmininkas, kuris, komunistinės propagandos teigimu, yra tik kolchozininkų samdomas tarnautojas. Jis su vainiku ant galvos sėdi gale stalo šeimininko vietoje ir vaišina valstiečius, žinoma, ne savo pinigais, o paimitais iš kolchozo kasos, vadinasi, jų pačių uždirbtais. Susidaro labai kvaila padėtis, kuri rodo, jog kažkas čia netvarkoje, kažkas su savo tvirtinimais klysta. Kolchozininkai tikrąją padėtį bolševikiniuose dvaruose labai gerai žino — jų neapgausi jokia propaganda. Jie kiekviename žingsnyje

PAVERGTŲJŲ VEIKLOS APZVALGA

Baigdamas per pastaruosius metus eitas Pavergtųjų Europos Tautų Seimo pirminko pareigas, V. Sidzikauskas pateikė Seimo posėdyje metinę veiklos apžvalgą. Metai buvo darbingi, ir pirmininkui teko apsiriboti tik pačių ryškiausių veiksmų paminėjimu. Nuolatinis budėjimas ir kiekviena proga kreipimasis į įvairiausias valstybines bei tarpvalstybines institucijas pavergtųjų tautų reikalu yra gausios stambesnių bei smulkesnių veiksmų ir žygių įvairybės bendras pavadinimas.

Vienas iš įsakmiausių pastarojo meto kartotinių įtaigojimų buvo — ūkinį Vakarų pranašumą ir sovietinio bei satelitinio režimų gėdimą platesnės prekybos naudoti kaip priemones išplėsti galimybei Rytinėje Vidurio Europoje naudotis žmogaus laisvės visose gyvenimo srityse.

Pripažįstant Rytų-Vakarų kultūrinių santykių teigiamuosius požymius, dažnai ir daug kur buvo primenama, kad tuose santykiuose turi būti siekiama visiško abipalio ir griežtai saugomasi bet ko, kas įteisintų ar pailgintų neteisėtą komunistinių režimų viešpatavimą Rytų Vidurio Europoje. (E)

mato ir savo kailių patiria, jog kolchozuose šeimininkauja ne valstiečiai, bet partijos pastatytas pirmininkas. Tai kas, kad oficialiai pirmininkas renkamas, bet iš tikrųjų jis partijos skiriamas. Pernai premijuotame Jono Avyžiaus romane „Kaimas kryžkelėje“ kolchozininkai taip skundžiasi savo beteisiškumu:

„- Taigi, brolyčiai, Sėji ir nežinau, ar piau si. Galvoji, turėtų būti taip... na, tavęs nesiklausė, padaro kitaip. Niekais paverčia tavo darbą ir nori, kad būtum sąmoningas, susipratus. Nevogtum, negirtuokliautum... Bet kaip, brolyčiai, kaip? Kad gerkle pati žiojasi, matant tokią neteisybę. Ne šeimininkai mes!

- O taip vadina.

- Pasityčiojimas!“

Aišku, kad pasityčiojimas. Juk žemė yra valstybės, o valstybę valdo komunistų partija. Kolchozų žemė taip pat priklauso valstybei. Kolchozo pirmininkas yra valstybės ir partijos tarnautojas, jų įgaliotinis. Todėl per pabaigtuves jam ir įteikiamas javų vainikas, pagal senąją lietuvių tradiciją skirtas šeimininkui.

Augustinas Upėnas

PAVERGTŲJŲ SEIMAS

Rugsėjo 20 d. New Yorke prasidėjo nauja Pavergtųjų Europos Tautų Seimo sesija. Atidarė ligšiolinis pirmininkas V. Sidzikauskas. Invokaciją atliko prel. J. Balkūnas.

Pradiniam posėdyje sveikinimus ir linkėjimus seimui pareiškė Free Europe prezidentas J. Richardson, jr. Taip pat gauti sveikinimai iš sen. Javits ir kongr. Rodino. Seimas pasveikino JAV prezidentą ir naująjį Jungt. Tautų pirmininką.

Seimo Generalinis komitetas išrinko vadovaujančius pareigūnus ateinančioms metams. (Laikomasi dėsnio, kad tas pats asmuo nebūtų renkamas pirmininku dukart iš eilės). Pavergtųjų Europos Tautų Seimo pirmininku dabar išrinktas S. Korbonskis (lenkų atstovas), vicepirmininku — A. Kuett (estų atstovas). Generalinio sekretoriaus rinkimai atidėti kitam posėdžiui, kuris numatomas po dviejų savaičių.

Pavergtųjų Europos Tautų Seimą sudaro šių devynių tautų delegacijos: Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Lenkijos, Rumunijos ir Vengrijos. Kiekviena delegacija sudaroma iš 16 asmenų, egzilių (politinių išeivių), nepakeitusių savo pilietybės. Dalis delegacijų narių yra iš Europoj gyvenančių tarpo. Jie dalyvauja Europoje vykstančiuose Seimo posėdžiuose ir Seimo delegatūrų darbuose.

Lietuvių delegacijoj yra: J. Audėnas, V. Banaitis (Vokietijoj), M. Brakas, J. Brazaitis, P. Karvelis (Vokietijoj), J. Lanskoronskis (Prancūzijoj), J. Miklovas, B. Nemickas, J. Puzinas, V. Rastenis, V. Sidzikauskas, J. Sonda, P. Vainauskas, V. Vaitiekūnas, J. Vilčinskis (Anglijoj). Delegacijos narys E. Turauskas mirė prieš Seimui susirenkant naujai sesijai. Todėl šeši liktasis delegacijos narys Seimui bus pristatytas atskirai. (E)

MIRĖ INŽ. BRONIUS BUDGINAS

JAV, Kalifornijoje, Santa Monikoje (prie Los Angeles) rugsėjo 12 d. mirė inž. Bronius Budginas, kur jis per pastarąjį dešimtmetį buvo apsigyvenęs ir dirbo Douglas Aircraft lėktuvų bendrovėje inžinierium.

B. Budginas buvo įžymus antinacinio požiūrio veikėjas Lietuvoje, vėliau kacetininkas, 1946 m. išvyko iš Vokietijos Ameriką, kur Chicagoje plačiai reikšėsi Balfo ir bendrojoje lietuviškoje veikloje. Jo veikla buvo ryški Laisvės Kovotojų Sąjungoje, Rezistencinėje Santarvėje, Santaros - Šviesos Federacijoje ir Tautinėje Sąjungoje. Dosniai remdavo spaudą, žurnalus, literatūrą ir kultūrininkų veiklą.

Paliko žmoną Antaniną. Mirė sulaukęs 46 metų.

A.a. KOSTUI KLĖGERIUI mirus, poniją Pauliną Klėgerienę ir sūnų Romą, skaudaus liūdesio ištiktus, nuoširdžiai užjaučiu.

V. Stundys

MOKYKLINIS JAUNIMAS

Dabartinio Lietuvos jaunimo auklėjimo būdingų bruožų eilė atskleista neseniai Vilniuje įvykusiame rinktinių pedagogų pasitarime. Tiesos informatoriai rašo:

— Penktų, šeštų klasių mokiniai (atitinka 1 ir 2 kl. Lietuvos gimn. E.) dar patenkinti pionierių organizacija. Bet iš septintų, aštuntų jau pasitaiko tokių, kurie nebenori būti pionieriais ir nešioti pionierišką kaklaraištį.

— Panaši padėtis ir su komjaunuoliais. Dar pasitaiko faktų, kai į komjaunimą stoja visa klasė. Toks atsitikimas buvo Kapuke (Marijampolėje. E.). Kartu buvo priimtas ir vagis. Visi tai žinojo... Tuo būdu pažeminamas komjaunimo autoritetas. Juk jeigu jau visi, tai nebėra jokio skirtumo tarp komjaunuolio ir nekomjaunuolio.

— Pastebima tendencija: beveik trečdalis patrauktųjų baudžiamojon atsakomybėn paauglių gyvena tik su motina, neturi tėvo. Daugelis teisės pažeidėjų yra iš šeimų, kurios tarpusavy nesugyvena.

— Didele dalį vagysčių, apiplėšimų padaro girti paaugliai. O parduotuvėse jiems laisvai pardavinėjama degtinė. Net po de-

PASAULYJE

— Buvęs advokatas italas Ferdinandas Padovanis iššventino kunigu, nors jau yra 75 m. amžiaus.

— Šv. Kotrynos vienuolynas, esąs Sinajaus dykumos viduryje, švenčia 1400 metų sukaktį.

— Pagal Maskvoje leidžiamąjį statistikos biuletenį, Sov. Sąjungoje 57 procentus visų nusikaltimų atlieka girtuokliai, ir nors vyrai sudaro tik 45 procentus gyventojų, bet jie padaro 88 procentus visų kriminalinių nusikaltimų, o 80 procentų moterų atliekamųjų nusikaltimų yra spekuliacija.

— Kadaisė dirbęs cirke ir su žmonėmis supratęs, Coventrio (Anglijoje) zoologijos sode laikomasis hipopotamas Haris čiuopo ju būstinės atėjusį valyti vaikną ir, apžiojęs per pusiauį, šoko į vandenį (išgelbėjo vaikną vyresnysis prižiūrėtojas, sušukęs, kaip kadaise cirke hipopotamui būdavo šaukiama: „Atidaryk, atidaryk!“).

— Pietų Afrikoje baltasis, kuris automobilije pabūčiavo juoduke, nuteistas mėnesiui kalėti pagal nemoralumo įstatymą.

— Kaukaze, Sov. Sąjungoje, skindamas obuolius miręs 160 m. amžiaus širalis Mislomovas, kuris tvirtinęs, kad su kiekvienu metais vis geriau jaučiasi.

— Pro Dominikos respubliką prasiautęs uraganas pridarė daugybę nuostolių, 23 žmonės žuvo, apie 500 sužeista.

— Pro Martiniką ir Gvadalupe praėjęs uraganas pareikalavo 15 gyvybių ir paliko 6.000 žmonių be pastogės.

— Indija prašo JAV paskirti jai dar 5 mil. tonų grūdų — 2 mil. tonų iki šių metų pabaigos ir likusius sekančių metų pradžioje.

— Graikijos karinis teismas nuteisė savo pilietį Costourą kalėti iki gyvos galvos už šnipinėjimą Rumunijai.

— Japonijoje taifūno metu žuvo 184, dingo 133 ir sužeista daugiau kaip 700.

— Iš 373 mil. mokyklinio amžiaus vaikų pasaulyje tik 115 mil. lanko mokyklą, septyni iš dešimties visiškai neišsina jokio mokyklinio apmokymo.

— Japonijos keliuose šiais metais jau žuvo daugiau kaip 10.000 žmonių.

— Dėl didelių potvynių Ceilone apie 55.000 gyventojų neteko pastogės.

— Egipte lėktuvas kildamas atsitrenkė į pro šalį bėgusį kupranugarį, pats lėktuvas apsidaužė, bet keleiviai nenukentėjo.

— Prancūzijoje sumtos dvi vokiečių puros, kurios perdavinėjo NATO paslaptis Rytų Vokietijai (paslaptys būdavo siunčiamos lėšose).

DAIL. V. VIZGIRDA VILNIUJE

Dailininkas V. Vizgirda iš Bostono rugsėjo 13 d. vakarą atvyko į Vilnių. Rytąjaus dieną buvo nuvestas į dar neuždarytą po kūrinių parodą Dailės muziejuje. (Dailės muziejaus direktorius Pr. Gudynas, parodą surengęs ir kvietęs dail. Vizgirdą jos pasiūrėti, keletą valandų prieš V. Vizgirdai atvykstant į Vilnių, jau buvo išvykęs į Ulanovską-Sibirską Lenino garbinti). V. Vizgirdai buvo parodyta taip pat dailininko L. Kazoko bei kitos ten pat esančios parodos ir dailininkų dirbtuvės.

Spaudai buvo praneštas trumpas V. Vizgirdos pareiškimas: „Net nesinori tikėti, kad tai vis mano darbai. Rodos, aš tiek daug ir nepaišiau. Ir kaip pavyko visus surinkti. Čia matau netgi tokių, kuriuos tapiau dar besimokydamas Kauno meno mokykloje. Dauguma drobių gerai išsilaikiusių, ekspozicija gražiai sutvarkyta“. (E)

vintos valandos, kai visur užrašyta, kad nebeparduodama.

— O kokią aplinką paauglys sutinka gamykloj? Pirmas atlyginimas „aplaistomas“. Susitikimas su meistru taip pat „aplaistomas“. Po kitų atlyginimų — sumestinės...

— O kiek atskaitų, raštų, to vadinamojo „popierizmo“ (mokytojo darbe. E.)! O rezultatų nėra, nes mokytojas nepajėgia visko aprėpti.

— Kita mokytojų bėda, kad visos mokytojų pastangos nukreipiamos į silpnesnius mokinius. Mokytojas pagal juos planuoja savo darbą, kiekvieną pamoką su jais papildomai dirba ir, jei būsimie atvirai, rašo trejetus iš pasigailėjimo. Dėl to geriausi mokiniai nukenčia, krinta mokytojo autoritetas.

— Susirūpinome tėvų švietimu, konsultaciniais pedagoginiais punktais, o patys mokytojai pedagoginių žinių negauna nė minimumo. Argi ne paradoksas, kai muzikos septynmetėj mokykloj pedagogikai skirta 90 valandų, o pedagoginiame institute — 70. Palyginkime su kitomis šalimis, Vokietijos dem. respublikoj (R. Vokietijoj. E.) aukštosios mokyklos pedagogikos klausimams skiria 300, Anglijos koledžai — 500. (Elta)

DABARTINIŲ MAINŲ KRITIKA

Pareiškime laisvųjų kraštų vyriausybės ir visuomenės Pavergtųjų Europos Tautų Seimas New Yorke (antrajame tryliktosios sesijos posėdyje, iš viso 125-jame) įsakmiai pabrėžė nuomonę, kad: kultūriniai mainai tarp Vakarų demokratijų ir pavergtųjų kraštų turėtų remtis abipalio dėsniu, suteikiant Vakarų demokratijoms tokias pačias laisves — susižinojimo, spaudiniais keitimais, meninių pasirodymų, maininių studentų parinkimo ir kt. srityse, — kokiomis naudojasi komunistiniai režimai, o Vakarų demokratijų prekyba su pavergtais kraštais būtų vedama ir derinama taip, kad ji taptų priemonė tikrai pagerinti tų kraštų gyventojų būklę.

Seimas kritikavo esamąją padėtį tose srityse, teigdamas, kad kultūriniai ir ypač prekybiniai mainai, vykstantieji taip, kaip dabar, prisideda prie komunistinių režimų sustiprinimo, jų prestižo kėlimo, bet tik labai maža naudos teduoda tų kraštų žmonėms. Seimas apgailestavo, kad vietoj susiderinimo, tarp Vakarų demokratijų prekybos srity vyksta varžybos, gėdidas ko daugiau komunistiniams režimams parduo ti, netgi teikiant ko ilgiausių terminų kreditus, o tai įgalina komunistinius režimus nustatinti vakariečiams prekiavimo sąlygas. (Elta)

PRIES TARIAMUOSIUS PARLAMENTARUS

Teherane, Irano sostinėje, rugsėjo 25 d. prasidėjo Tarparlamentinės Sąjungos rudeniai posėdžiai. (Pavasariniai buvo Austrijoj. Lietuviai ten sėkmingai iškėlė viešumon Sov. Sąjungos atstovų toje konferencijoje dalyvavimo nenormalumą).

Pavergtųjų Europos Tautų Seimas prieš dabartinį Sąjungos susirinkimą iš anksto kreipėsi į visus laisvųjų kraštų parlamentus atstovus, ginčydamas visų Rytinės - Centrinės Europos kraštų dabartinių tariamųjų parlamentų delegatų kvalifikacijas dalyvauti šios Sąjungos darbuose. Skatino Teherano konferenciją reikalauti kalbamuosiuose Europos kraštuose laisvų rinkimų.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas savo ruožtu aprūpino Teherano konferencijon išvykusį atstovą E.J. Derwinskį (Rep. III.) atitinkama medžiaga, liečiančia Baltijos kraštų padėtį. Atst. Derwinskis maloniai sutiko supažindinti su ta medžiaga konferencijos dalyvius. Pagrindinis dokumentas — 1939 metų rugpjūčio 23 ir rugsėjo 28 d. bolševikinės ir nacinės, Rusijos ir Vokietijos, vyriausybių slapty susitarimų tekstai — dokumentai apie samokslą, kurio padariniai Baltijos kraštuose tebėra neatitaisyti. (E)

Gilais ir netikėto skausmo valandoje, mirus

Inž. KOSTUI KLĖGERIUI, jo žmoną P. Klėgerienę ir sūnų Romą didžiai užjaučiu ir drauge liūdžiu.

P. Mašalaitis

Brangiam krikšto Tėveliui Inž. K. KLĖGERIUI mirus, gerbiamają krikšto Mamytę p. Klėgerienę širdingai užjaučia.

Krikšto sūnus Algimantas Barančiukas

Septynios DIENOS

NACIONALIZMAS ARGENTINOJE

Argentinos nacionalistai privertė kitur skridusį lėktuvą nusileisti Falklando salose, kurias valdo britai, bet į kurias teises reikiša Argentina.

Pačioje Argentinoje irgi pradėjo reikštis nacionalistai, pasinaudodami tuo, kad ten lankėsi britų karalienės vyras Edinburgo kunigaikštis. Kažkas tų nacionalistų apšaudė net britų ambasadą, kai ten buvo Edinburgo kunigaikštis.

RIAUSĖS SAN FRANCISCHE

Negrai pradėjo riaušes JAV San Francisko mieste.

Riaušės prasidėjo, kai baltasis policininkas nušovė 16 m. amžiaus negriuką.

TARTASI IR NEBAIGTA

Britanijos vyriausybės atstovai buvo nuvykę į Rodeziją tartis — įtikinti vyriausybę, kad ji prisiderintų prie reikalavimo su daryti sąlygas demokratinei santvarkai. Dabar Rodeziją valdo baltųjų mažuma, kuri ta britų koloniją paskelbė nepriklausomu kraštu.

Jeigu artimiausiu laiku nebus paklausyta to nurodymo, tai J. Tautų Saugumo Taryba turės spręsti, kokių priemonių reikia imtis.

SUMAZINS KARINIUS DALINIUS

I Vašingtoną atsilankęs Vokietijos kancleris Dr. Erhardas buvo painformuotas, kad amerikiečiai ir britai netrukus sumažins savo karinius dalinius Vokietijoje.

Abu kraštai mažina savo dalinius, nes Vokietija nesiryžta paremti jų išlaikymo.

TIEK BUVO NUŽUDYTA

Indonezijos užsieny reikalų ministeris pareiškė J. Tautų pasėdyje, kad jo krašte, atstataant tvarką, naujoji karinė vyriausybė yra nužudžiusi apie 150.000 komunistų.

NUOMONĖS NESUTAMPA

Sovietų ideologas Francevas pastangas sunaikinti „buržuazinę“ kultūrą laiko naikinaimo pobūdžio politika. Tai esanti tokia pat politika, kaip ir nacių Dr. Goebelo.

Nors jis nepasako, kad tai taikoma Kinijai, bet visi išsireiškimai tai rodo.

Sovietų spauda „revoliucinę kultūrą“ vykdančią raudonąją gvardiją vadina chuliganais, kurie apibiauvoja intelektualus, degina knygas ir naikina kultūrinę ir dvasinę didžiosios kiniečių tautos vertybes.

SESI IR VISI KITI

Danija, Švedija ir Airija aiškinasi sąlygas, kuriomis jos galėtų įstoti į Europos Ekonominę Bendruomenę, sudaromą 6 kraštų.

Tačiau tvirtinama, kad EEB nelabai domisi nei Skandinavijos kraštų, nei Airijos prašymais, kol vėl nepareikšė noro įstoti Britanijai.

AUTOMOBILIAI IR MOTOCIKLIAI

Vykdydamas savo politiką duoti daugiau kasdieninio vartojimo prekių, Kremlius yra davęs patvarkymą pirmoje eilėje pagaminti daugiau automobilių ir motociklų.

Automobilių gamybą labiausiai padidins Togliatyje prie Volgos fabrikas, kurį statys italų firma Fiat. Skelbiama, kad jau 8.000 jaunų savanorių pasižadėjo važiuoti padėti to fabriko statyti. Italai irgi nusiğabens apie 2.000 savo darbininkų.

34 DOLERIAI UŽ VIENĄ

Vykdamt klaidingus puolimus, Pietų Vietnamas žuvo 166 civiliai nuo liepos 1 d.

Ju artimiesiems buvo išmokėta po 34 dolerius už kiekvieną žuvusįjį.

BIBLIOGRAFO ATMINIMUI

GENEROLUI A. RUŽANIEC - RUŽANCOVUI (1893-1966) ATMINTI

Lietuvišką bibliografiją laisvėje, mirus generolui Aleksandriui Ružaniec - Ružancovui, išliko skaudus smūgis. Pilna ir sisteminga nekomunistinė lietuvių išeivių bibliografija, kurią dokumentuoja 140 numerių bibliografijos biuletenio „Knygų Lentyna“, yra jo pasiaukojimo darbas rezultatas. Nuo 1945 m. jis ne tik suregistruavo daugiau kaip 4000 knygų ir brošiūrų, bet peržiūrėjo per 35.000 žurnalų bei laikraščių numerių, iškartoteknuodamas svarbesnius liuanistinius straipsnius.

1949 m. iš Europos persikėlęs Amerikon, gen. Ružaniec - Ružancovas bibliografinį darbą tęsė sunkiausiose sąlygose. Laiskė 1965.VI.22 vėlionis man rašė: „Dirbu kasdien maisto krautuvių, visus metus rengiau pardavimui daržoves ir vaisius, o kai suėdė mano nagus chemikalų persunkintos salotų sunkos - pienelio veikimas, perkėlė mane į ramesnę vietą, dabar išvežu vežimėliu paketus iki automobilio, „bovinu“ labai skaitlingus su motinomis atsirandančius krautuvių vaikelius, na ir, kad klasifikacijos pagrindų nepamirščiau, tvarkau bene 4 stambesnių firmų butelius ir dėžes (Coca-Cola, Pepsi-Cola etc.). Dar ge gužės 6 d. išsiunčiau KL Nr. 1 medžiagą p. Vladui Vijeikiui, ir Nr. 1 užtruko spausdinti, pirmą eilę aptarnaujami komerciniai pelningi užsakymai, toliau jau „patiriotiniai“ su mažu atlyginimu... Negaunu nei Bonnos „Commentationes“, nei Miuncheno „Mitteilungen“. Pradžioje tai nervino, vėliau prisiminiau a.a. J. Pilsudskio numylėtą aforizmą „mam was w...“ ir ten juos laikau. Nežūsiu ir be jų!... O pats sergu vis dažniau, tinsta kojos nuo kasdien išbūtų 4-5 val. „ant kojų“, atsiranda... nujaudimas besieriantis mirties. Jos nebūna ir Deržavino posmą prisimenu „i smert“ kak gostju ožidajet krutia zadumavšis usy“ (laukia mirties kaip svečio susimąstęs sukdamas ūsus). Nuo ūsų ir Amerikioje neatsisakiau, nors čia tai nema doje... Kai Nr. 1 siuntinėsiu, įdėsiu laiškutį ir paprašysiu mano staigos mirties atveju adresuoti leidinio betarpiu archyvu — Liulevičiui!.

Nepaisydamas ligos, sunkiausių gyvenimo ir darbo sąlygų, gen. Ružaniec - Ružancovas, kaip matome, išlaikė jūmorą. Paskutiniaisiais metais savo vardą rašydavo ne „Aleksandras“, bet „Volša“, tatau paaiškindamas šitaip: „Mano tautiečiai - baltarusiai (seniau gudais keikiami) keičia vardus 5 kart per žmogaus gyvenimą, taigi: Volcik — vaikas, Aleš — bernas, Alaksandra — vyras, Alhirdas — pagyvenęs vyras, Volša — senis“.

Lietuvos kariuomenėje vėlionis buvo pasiekęs pulkininko-leitenanto laipsnį. Sykiu priklausė laisvosios Baltarusijos kariuomenei. Baltarusijos prezidentas R. Astrouski 1956.XI.26 vėlionį pakėlė Baltarusijos ginkluotąją pajėgų generolu-majoru (rezerve).

Generolas Ružaniec - Ružancovas, jo gyvenimas ir darbai lietuvių istorijos, lietuvių ir baltarusių bibliografijos srityje, liks ryškus lietuvių ir baltarusių tautų pozityvaus sugyvenimo ir draugystės pavyzdys. Jo bendradarbiams lieka atsakomybė tęsti sunkiose užsienio gyvenimo sąlygose lietuvių nekomunistinės bibliografijos darbą. Lietuvių Bibliografijos Tarnybos naujuoju vedėju paskirtas dr. Zenonas Ašoklis. Suregistruota liuanistinė metų medžiaga galėtų būti skelbiama Lituanistikos Instituto Metraščiuose, o kritiškus pasisakymus, recenzijas, taip pat komunistiniuose kraštuose išėjusių leidinių galėtų toliau skelbti „Tautos Praeities“ žurnalas, vengiant paralelizmo.

Dr. Povilas Reklaitis (Vokietija)

GAJUTĖ VALTERYTĖ — B. Sc.

Šį pavasarį Gajutė Valterytė baigė Birminghamo Universiteto Biochemijos skyrių ir gavo B. Sc. (Bachelor of Science) laipsnį - diplomą (with honours).

Nespėjusi pailsėti po gerokai išvargusių egzaminų bei pasidžiaugti savo sėkme, paskautininkė Valterytė išskrido Amerikon — į Lietuvį Jaunimo kongresą, kaip Anglijos Rajono skautų atstovę. Po kongreso Valterytė važinėjo po Ameriką ir susitiko su tenykščiais lietuvių skautų vadais ir dalyvavo skautų stovykloje, kur darė pranešimą apie lietuvių skautų veiklą ir veiklos sąlygas D. Britanijoje.

Aplankiusi savo gimines, kai kuriuos savo ir tėvų pažįstamus, Gajutė grįžo į Herefordą rugsėjo 26 d.

I. SIMONAITYTĖS SIMPATIJOS IR ANTIPATIJOS

Ieva Simonaitytė, iš Mažosios Lietuvos (Klaipėdos apsk.) kilusi rašytoja, (kuriai už pirmąjį romaną — Aukštųjų Simonų likimą — 1935 metais buvo paskirta pirmoji Lietuvos valstybinė literatūros premija), pastaraisiais metais parašė autobiografinę trilogiją (O buvo taip, Ne ta pastogė ir Nebaigtos knygos. Išleido Vaga, sovietinė grožinės literatūros leidykla Vilniuje).

Tiesos recenzentas rašė, kad Simonaitytė „ne tiek vaizduoja, kiek vertina gyvenimą, ne nemanydama slėpti savo simpatijų ir antipatijų“.

Pastaba teisinga ta prasme, kad Simonaitytė rašo apie priešbolševikinius laikus, bet rašo dabar, taigi labai palankiose sąlygose nepagailėti „tiesių žodžių“ ne tik apie kaizerinių ar hitlerinių laikų vokiečius, bet ir apie nepriklausomos Lietuvos laikų visuomenininkus. Apie bolševikinę valdžią ir šių laikų veikėjus Simonaitytė savo raštuose „tiesesnių žodžių“ parašyti nesudarė progos. Tik pareiškimuose laikraštiniams ji nepasigaili labai lanksčių pagyrų „tarybiniais laikais“. 1967 m. sausio 23 d. I. Simonaitytė bus sulaukusi 60 metų amžiaus. (E)

SKOTIZMAS IR SKOTISTAI LIETUVOJE

Mes esame jau nurodę, kad Londone trumpam buvo sustojęs ir Lietuvių Namuose lankėsi kun. Dr. Viktoras Gidžiūnas, O. F.M., kuris dalyvavo tarptautiniame suvažiavime.

O tas tarptautinis suvažiavimas buvo skirtas paminėti garsaus teologo Jono Duns Skoto gimimo 700 metų sukaktį.

Jonas Duns gimė Maxtone, dabar vadinamame Littledeane, Roxburgo grafijoje, Skotijoje, dėl to prie pavardės dar jam buvo pridėtas Skoto pavadinimas.

Kadangi jis buvo pranciškonas, tai mokytį pranciškonai yra ypač domėjęsi jo darbais ir nagrinėję juos. Apie jį yra parašę studijų ir lietuvių pranciškonai. O minėta me suvažiavime-minėjime tarp keliasdešimt skaitytųjų paskaitų Dr. V. Gidžiūnas skaitė apie skotizmą ir skotistus Lietuvoje. Šita tema jis yra rašęs jau šių metų „Aidų“ žurnalo Nr. 2.

Filatelistai Lietuvoje

Lietuvoje dabar esą daugiau kaip 4000 filatelystų. Šiuo metu filatelistai raginami rengti pašto ženklų parodas, pritaikytas Lenino ir rusų revoliucijos sukaktims pagerbti. (E)

Papinio šv. Augustinas

Dr. Petras Mačiulis išvertė, o „Ateitis“ išleido Giovanni Papinio parašytą knygą **Sventasis Augustinas** (1966 m., 175 psl., kaina 3 dol.).

Giovannis Papinis — įžymus italas (jau miręs), prirašęs nemažą knygų, kurių ne viena jau yra išversta ir lietuviškai. Tur būt, pati populiariausia jo knyga yra „Kristaus gyvenimas“.

Dabar lietuviškai išleistoji apie šv. Augustiną, tur būt, irgi yra susilaukusi populiaraus katalikiškame pasaulyje. Šv. Augustinas juk yra vienas didžiųjų katalikų Bažnyčios ramsčių.

Be abejo, apspėsti, kuri vieta jam tenka šalia kitų didžiųjų teologų, gali tik mokytis teologai. Tokio sprendimo nepateikia šioje knygoje ne Papinis. Jis čia skaitytujai gana populiariai papasakoja to šventojo teologo ir filosofo gyvenimą ir kokius jis yra parašęs veikalus ir nudirbęs darbus.

Jei skaitytojas ir negauna arčiau susipažinti su to šventojo veikalais, nes tai tokio nedidelėje knygoje juk ir neįmanoma būtų padaryti, tačiau šv. Augustino gyvenimas piešiamas labai spalvingai. Gali būti, kad to spalvingumo čia bus dvi priežastys. Pirmoji — šią knygą juk rašė italas, kuriam lengvumas iš prigimties gali būti artimas. Antroji — kad ir pats sventasis besas labai įdomus. Atsargūs rašytojai, kai užsimena šv. Augustiną, sako tie-

są, kad jis atėjo į Bažnyčią po audringos jaunystės. O Papinis visiškai atvirai pasakoja, kokių tu nuodėmių būta, kokių klaidų. Šis atvirumas šventasis, išėjęs anuometinėmis sąlygomis didelius mokslus, savo talentais ir sugebėjimais lenkęs daugelį kitų, ilgai vis klaidžiojo, kol pagaliau perėjo į katalikybę ir savo darbuose pradėjo ją karštai ginti nuo anuometinio sektantiškumo. Gynė jis dviem būdais. Anuometiniu papročiu, jis viešuose susirinkimuose susitikdavo su pačiais garsiausiais sektų vadais ir vedavo ginčus. Tokie atvejais drąsesnieji sektantai leisdavosi į ginčus, juose pralaimėdavo ir pereidavo į katalikybę. O bailei, ypač žinodami didelius šv. Augustino sugebėjimus, stengdavosi pabėgti. Bet visais atvejais šv. Augustinas dar ir raštu sukritikuodavo tuos sektų vadus ir jų mokslą.

Pats plačiausiai ir ne teologų skaitomas šv. Augustino darbas yra jo „Išpažinimai“, kuriuose jis atvirai papasakojo apie save. Lietuviškai jo „Išpažinimus“ buvo išvertęs kan. M. Vaitkus nepriklausomybės laikais.

Šią G. Papinio knygą pamaldesni lietuvių, be abejo, paskaitys, norėdami susipažinti su to didžiojo šventojo gyvenimu. O netokiems pamaldiems knyga irgi bus labai įdomi daugeliu atžvilgiu.

(p. an.)

Tarnyba Jo Malonybei Karaliui

Suradęs Aleksandro Gvagninio „Kronikose“, šiuos artikulius-potvarkius, kaip reikėtų dalyką Lietuvos praeities pažinti, pakartojo mūsų praeities tyrinėtojas Liudvikas Adomas Jucevičius (1813-1846).

Dabar tai pakartota L. A. Jucevičiaus rinktiniuose raštuose.

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos kareivių artikulai, generaliniame seime nutarti ir Šviesiojo Daugialio Pono Grigaliaus Chodkevičiaus, Vilniaus Kašteliono, Lietuvos D. K. Vyriausiojo Etmono, Amžinos Garbės verto Vyro, patvirtinti ir kariams paskelbti

ARTIKULAS PIRMAS

Kiekvienas, kas įsipareigojo Jo Malonybei Karaliui tarnauti, privalo pilnai išbūti ligi nustatyto laiko. O jei bus paskelbta, kad karinė tarnyba prailginama, o kareivis, toliau tarnauti nenorintis, ligi pasibaigiant jo laikui, tai po paskelbtą prailginimo privalės tarnauti dar ketvirtį metų.

II. Niekas tegu nedrįsta tarnauti su svetima ginkluote, kitaip jam bus atimta garbė.

III. Jei atsiras toks, kuris nebaigęs tarnybos iš stovyklos pasišalins, tada, jeigu bajoras, netenka garbės, o jeigu plebejus, baudžiamas mirtimi. O jei atsitiks, kad tokį žmogų užmuš kas, ypač nebeturintį pažymėjimo arba rašto, duoto etmono ar savojo kuopos vado, tai turi būti laikoma, kad pasielgė teislingai.

IV. Jokį peštinį nei vaidų kareiviai savo tarpe kelti neturi, kitaip bus baudžiamas dideliomis bausmėmis.

V. Jei kas iš karių, o ypač iš peštinių, ginklus, skirtus kariauti su priešu, arba raitininkas savo karo žirgą kortomis arba kauliukais pralošia, tada lygiai tas, kuris

išlošė, lygiai tas, kuris pralošė, abudu turi būti baudžiami kartuvėmis.

VI. Kas prieš etmoną ar prieš savo kuopos vadą arba prieš dešimtininką, arba tarnas prieš savo poną ranką pakels arba nepadoriais žodžiais puls, tas turi būti baudžiamas mirtimi.

VII. Kas prieš stovyklos sargybą kokį už puolimą padarys, arba pats į sargybą paskirtas nestos, arba be etmono leidimo išvyks, turi būti baudžiamas mirtimi, išskyrus tuos atvejus, kada jam tai padaryti sukludus sargyba.

VIII. Jei kas sužeis kitą kariuomenės žygįje po išskleista vėliava, turi būti baudžiamas mirtimi ir garbės atėmimu.

IX. Kas iš peštinių sargyboj savo vietos nelaiko ar dėl kokio savo reikalo pasišalina, arba rikiuotės nestoja, arba sargyboj užmiega, arba savo pareigą vykdo atsaikiai ir tingiai, bet kaip, tai sargybos viršininkui tokį leidžiamą nieko nelaukus užmušti, o jei etmonui pristatytas bus, tai tegu būna baudžiamas garbės atėmimu ir mirtimi.

X. Jei kas lauko sargyboj pastatytas arba nuo pilies sienos be etmono leidimo su priešu kalbasi, ir šitai gali būti liudininkų įrodyta, už tokį nusikaltimą turi būti baudžiamas mirtimi.

XI. Jei kuris kareivis iš Jo Malonybės Karaliaus išdo sandėlių pabūklų kulkas, paraką ar šiaip kokius daiktus iš Jo Malonybės Karaliaus turto drįstų savo naudai suvartoti, toks be jokio pasigailėjimo bauriai ir gėdingai mirtimi nubaustas turi būti.

XII. Jei kas šnipą, priešą atsiųstą, savo namuose slėptų arba kur nors apie jį žinoję, bet nepasakytų, toks turi būti ketvirtadėliuotas.

XIII. Jei kas per kautyntes ar susidūrimą su priešu iš jo vėliavos pabėgų arba kokių žodžių kitą bėgti skatintų, tas garbės ir gyvybės netekti turi, taip pat turi būti baudžiamas, kas pavojaus metu ginklo prieš priešininką nepakeltų.

XIV. Kas sauvališškai įsiveržtų į priešų žemę ir be etmono leidimo duotų priešui progą pulti, — baudžiamas mirtimi.

XV. Duodant slaptažodį, kiekvienas kareivis savo eilėje turi ramiai laikytis. O jei paskui bus rastas kur nuošalyje, o jei slaptažodžio pasakyti nemokės, — baudžiamas mirtimi.

XVI. Patrimtavus poilsio, niekas neturi kelti stovykloje jokio bildesio nei didelio triukšmo, kitaip bus sunkiai baudžiamas.

XVII. Jei kas sukeltų kokius vaidus slaptažodžio davimo metu arba iš muškietos į priešą šautų, — baudžiamas mirtimi.

XVIII. Viešėjimas karčiamoj ir naktinės ulonės tuo metu yra neleidžiamos ir draudžiamos; kas neklauso, tas sunkiai baudžiamas.

XIX. Nė vienas iš kareivių tegu nedrįsta nieko atimti smurtu iš jokio žmogaus, kitaip bus pakartas. O jeigu paims daugiau negu suvalgo ir išgeria nors už vieną grašį viršaus, tai tokiame be jokio pasigailėjimo bus galva nukirsta.

XX. Nė vienas kareivis negali drįsti be etmono tarno bėginėti po kaimus maisto ieškodamas ir žmonėms skriaudas daryti, kitaip bus griežtai baudžiamas.

XXI. Svetimšalio ir ateivio, nepažįstamo žmogaus, niekas į karo tarnybą neturi priimti be etmono leidimo, kitaip bus griežtai baudžiamas.

XXII. Kito karo draugo arba dešimtininko tarno negali niekas vilioti pažadais ir dovanomis, kitaip bus griežtai baudžiamas.

XXIII. Niekas iš karių negali žirgų, kurių laikymui pinigų gauna, kinkytį į vežimą nei savo asmeninei naudai vartoti, nors ir būtinam reikalui esant, ir niekam negali jų skolinti be etmono leidimo.

XXIV. Kas smurtu atimtų ką nors iš to asmens, kurs maistą į stovyklą pristatinėja, turi būti baudžiamas kartuvėmis.

XXV. Jeigu kas iš stovyklos išeitų ant viešojo kelio prekiauti maistu, arba jo at-

imti iš kitų, arba nepadoriai pelnytis, turi būti sunkiai baudžiamas.

XXVI. Valgiams ir gėrimams pardavinėti ir supirkinėti turi lauko etmonas nustatyti kainoraščius.

XXVII. O jeigu kas brangiau negu nustatyta kaina ką perka, tai pirkėjas pinigų, pardavėjas daikto, kurį pardavė, nustoja; tas pat taikoma ir tam, kas parduoda pigiau, negu etmono nustatyta.

XXVIII. Ant haudiku, etmono siųstų gaudyti piktadarių, niekas tegu neužsipludinėja nemandagiais žodžiais, kitaip bus sunkiai baudžiamas; taip pat jei kas vyresnybės įsakymu teisingumą vykdo, tai niekas neturi tyčiotis, kitaip garbės neteks.

XXIX. Ponai kuopų vadai ar kareivių vyresnieji privalo pareikšti, kiek jie nori turėti kareivių savo pulke, kitaip garbės netekty. Bet iš pilies arba miesto, kurį gina, piliščio nei miestiečio niekas į karinę tarnybą priimti negali be etmono leidimo, kitaip būtų sunkiai baudžiamas.

XXX. Kiekvienas kuopos vadas ar kariuomenės viršininkas turi to stropiai žiūrėti, kad pilies, kuri jam pavesta ginti, nedrįstų atiduoti priešui lig paskutinio pavojaus gyvybei, kitaip būtų baudžiamas mirtimi ir garbės atėmimu.

XXXI. Dešimtininkai ir karo draugai, jeigu kuopos vadams (nuo ko Dieve saugok) norėtų pilį priešui atiduoti, privalo jį pagavę etmonui pristatyti.

XXXII. Kuopos vadas ar kareivių vyresnysis turi kiekvieną dieną pats nuėjęs apžiūrėti, kaip užrakinami ir atrakinami pilies vartų užraktai, o vartai niekam negali būti atidaryti netinkamu laiku. O naktį pilyje privalo turėti visus kareivius susirinkusius.

XXXIII. Niekas negali būti leidžiamas į pilį kitaip, kaip davęs apie save tikrą liudijimą, kas per vienas esąs ir ko ateina. Jeigu pasakys priešą tikrą, tai į pilį gali būti įleistas tik pats vienas, be tarnų, nes šie be etmono leidimo neturi būti leidžiami.

XXXIV. Jei kurie kareiviai, o ypač peštai, sauvališškai nueitų į priešų žemę grobio pasigrobti, tokie turi būti baudžiami mirtimi.

XXXV. Jeigu kas iš eilės turėjo būti sargyboj, o jis sargyboj nestovėjo, baudžiamas mirtimi.

POP. JONO XXIII MINTYS

Paklusnumas ir taika

Apie šį savo vyskupišką motto jis pasakė: „Jame glūdi mano pasisekimo paslaptis“.

Viską išklausk, daug pamiršk, mažai taisyk. Gutta cavat lapidem (lašas po lašo ir akmenį pratašo).

Laikas turi būti paliktas laikui.

Žiūrėkime vieni į kitus pasitikėdami, sutikime vieni kitus be baimės, kalbėkime vieni su kitais neatsižadėdami principų.

Vienybė būtinuose dalykuose, laisvė abiejose dalykuose, meilė visuose dalykuose.

Viską atiduok, bet nesitikėk atlygio.

Pop. Jono rūpestis kitais jų skausmuose ir džiaugsmuose buvo gerai žinomas. Konkretūs atskirų asmenų reikalai jam labiau rūpėjo nei bendro pobūdžio idėjos. Šiuo atžvilgiu gerai jam pasitarnavo puiki atmintis.

Kai jis buvo Venecijos patrijarkas, sužinojo, kad jauna mergaitė, priklausanti jo vyskupijai, atostogų metu paplūdimyje įsimylėjo prancūzų sunkvežimio šoferį.

Jaunuolis iškelia nepalikes savo adresu. Veltui laukdama iš jo žinios, mergaitė sielvartavo. Mgr. Roncalli pasiryžė parašyti į Paryžių skautų kapelionui, prašydamas surasti „blondinę mėlynomis akimis“.

Sunkvežimio šoferis buvo atrastas, tačiau istorija nepasibaigė laimingai: jis jau buvo susižiedavęs su kita.

Parėję J. K.

Kuriai respublikai priklauso?

Muzikas A. Kalinauskas Literatūroje ir Mene, tarp ko kita, taip atsiliepią apie Vilniaus Filharmonijos įsigalėjusią dvasią:

„Ne vienas skaitytojas su širdgėla konstatuoja, kad kartais sunku atskirti, kuriai gi respublikai priklauso mūsų filharmonijos estradiniai kolektyvai. Bent jau jų repertuaras to nepasako — jis visai neoriginalus, daktant įvairias kalbas, mėgdžiojami žinomi dainininkai. O rezultatas: originalo lygis, aišku, nepasiekiamas, nieko nepasakytą savo“.

Ir ansamblis „Lietuva“, atrodo, iš repertuaro netrukus sunku bus atskirti, „kuriai respublikai priklauso“.

XXXVI. Jeigu kas sargyboj stovi ir, nelaukęs, kod ateis pakaita, piktavališkai pasišalina, baudžiamas mirtimi.

XXXVII. Kam iš eilės reikia eiti sargybą, o jis piktavališkai neina dėl girtavimo arba lošimo kortomis, kauliais etc., tas baudžiamas garbės atėmimu ir mirtimi.

XXXVIII. Kuopų vadai nei karo draugai niekas iš pilies neturi išeiti ir savo kareivių tegu nedrįsta siuntinėti su jokiomis pasiuntinybėmis be etmono leidimo, o ypač jei tuo metu etmonas tenai yra, kitaip bus sunkiai baudžiamas.

XXXIX. Jei kas atsitiktinai rastų kokį daiktą, niekas to daikto negali laikyti prie savęs per naktį, bet kuopos vadui arba etmonui turi pasakyti, kitaip bus pakartas.

XL. Jei kuris kareivių vaikščiotų be ginklo, kuriam gauna pinigų, turi būti virvėmis nuplaktas.

XLI. Niekas tegu nedrįsta kelti pilyje jokių vaidų nei muštynių, kitaip bus mūšamas lazdomis; o jei kas prieš kitą pakels ginklą — ranką nukirsti; o jeigu sužeis — galvą nuimti.

XLII. Kiekvienam reikalingam pilies tai symui, o ypač apgulos metu, nė vienas iš ten gyvenančių kareivių, kurie tą pilį gina, dėl pilių savęs neturi darbo gailintis.

XLIII. Kuopų vadai ir dešimtininkai turi kiekvienas visada savo kareivius to mokytį ir pratinti, kaip iš jų kuris kariuomenė, rikiuotė ar kautynė turi stoti ir savo ginklą tinkamai ir naudingai vartoti. O jeigu kas iš rikiuotės išeis — galvą nuimti.

XLIV. Karo draugai ir dešimtininkai turi būti savo kuopos vadui padorūs ir mandagūs, ne tik veiksmu, bet ir žodžiu, o taip pat ir kuopos vadas su jais neturi nė vieno plūsti arba ginklo graibstydamas ant jų puldinėti; bet jeigu kuris nusikals, tą visų karo draugų ir dešimtininkų rate turi teisti ir bausti, o kas priešinsis, turi būti etmonui pristatytas.

XLV. O jeigu kas iš karo draugų arba pats leitenantas aukščiau surašytų Artikulo, sankcionuotų garbės ir gyvybės netekimo bausmėmis, prideramai ir teisingai neužlaikytų, kuopos vadas turi tokį, apdraudęs laidu ir bajoro garbe, išsiųsti pačiam etmonui.

SOVIETINIS GYVENIMAS

(Vokiečių parlamentaro įspūdžiai iš kelionės po komunistinius kraštus)

Helmuth Schmidt yra vienas jaunesniųjų gana populiarius vokiečių parlamento atstovų ir SPD frakcijos pirmininko pavaduotojas. Šiais metais jis su šeima lankėsi Čekoslovakijoje, Lenkijoje ir Sovietijoje. Jie lankėsi ten kaip turistai, be jokių oficialių kvietimų, tik patenkinti savo smalsumo ir pasikalbėti su mažuoju „gatvės žmogumi“.

Čekoslovakijoje, Pragoje, jis pajuto didžiausią komunistų vadovų susidomėjimą atvykusiais iš vakarų. Jau pasienyje greitai ir nebiurokратиškai atliekami visi formalumai, ir tai rodo, su koku atvirumu ir pasikalbėti su mažuoju „gatvės žmogumi“. Čekoslovakijoje, Pragoje, jis pajuto didžiausią komunistų vadovų susidomėjimą atvykusiais iš vakarų. Jau pasienyje greitai ir nebiurokратиškai atliekami visi formalumai, ir tai rodo, su koku atvirumu ir pasikalbėti su mažuoju „gatvės žmogumi“.

Čekoslovakijoje, Pragoje, jis pajuto didžiausią komunistų vadovų susidomėjimą atvykusiais iš vakarų. Jau pasienyje greitai ir nebiurokратиškai atliekami visi formalumai, ir tai rodo, su koku atvirumu ir pasikalbėti su mažuoju „gatvės žmogumi“.

Helmut Schmidt yra vienas jaunesniųjų gana populiarius vokiečių parlamento atstovų ir SPD frakcijos pirmininko pavaduotojas. Šiais metais jis su šeima lankėsi Čekoslovakijoje, Lenkijoje ir Sovietijoje. Jie lankėsi ten kaip turistai, be jokių oficialių kvietimų, tik patenkinti savo smalsumo ir pasikalbėti su mažuoju „gatvės žmogumi“.

Čekoslovakijoje, Pragoje, jis pajuto didžiausią komunistų vadovų susidomėjimą atvykusiais iš vakarų. Jau pasienyje greitai ir nebiurokратиškai atliekami visi formalumai, ir tai rodo, su koku atvirumu ir pasikalbėti su mažuoju „gatvės žmogumi“.

Čekoslovakijoje, Pragoje, jis pajuto didžiausią komunistų vadovų susidomėjimą atvykusiais iš vakarų. Jau pasienyje greitai ir nebiurokратиškai atliekami visi formalumai, ir tai rodo, su koku atvirumu ir pasikalbėti su mažuoju „gatvės žmogumi“.

Čekoslovakijoje, Pragoje, jis pajuto didžiausią komunistų vadovų susidomėjimą atvykusiais iš vakarų. Jau pasienyje greitai ir nebiurokратиškai atliekami visi formalumai, ir tai rodo, su koku atvirumu ir pasikalbėti su mažuoju „gatvės žmogumi“.

Helmut Schmidt yra vienas jaunesniųjų gana populiarius vokiečių parlamento atstovų ir SPD frakcijos pirmininko pavaduotojas. Šiais metais jis su šeima lankėsi Čekoslovakijoje, Lenkijoje ir Sovietijoje. Jie lankėsi ten kaip turistai, be jokių oficialių kvietimų, tik patenkinti savo smalsumo ir pasikalbėti su mažuoju „gatvės žmogumi“.

Čekoslovakijoje, Pragoje, jis pajuto didžiausią komunistų vadovų susidomėjimą atvykusiais iš vakarų. Jau pasienyje greitai ir nebiurokратиškai atliekami visi formalumai, ir tai rodo, su koku atvirumu ir pasikalbėti su mažuoju „gatvės žmogumi“.

Čekoslovakijoje, Pragoje, jis pajuto didžiausią komunistų vadovų susidomėjimą atvykusiais iš vakarų. Jau pasienyje greitai ir nebiurokратиškai atliekami visi formalumai, ir tai rodo, su koku atvirumu ir pasikalbėti su mažuoju „gatvės žmogumi“.

Čekoslovakijoje, Pragoje, jis pajuto didžiausią komunistų vadovų susidomėjimą atvykusiais iš vakarų. Jau pasienyje greitai ir nebiurokратиškai atliekami visi formalumai, ir tai rodo, su koku atvirumu ir pasikalbėti su mažuoju „gatvės žmogumi“.

KASDIENIŠKOS SMULKMENOS

Mielas Redaktorium,

matau, kad mūsų laikraščiai vis šaukia: ieškokite visi Lietuvai ir lietuviams draugų! Šaukia ir šaukia, o beveik niekas jų neieško rimtai ir atsidėjęs. Koks nors biuletenukas svetima kalba, ir jeigu iš tokio biuletenuko kas nors panaudoja kokią žinėlę, tai jau taip trinam rankas, tarytum kažką karžiگیška būtų padarę. Kokia nors apžvalgėlė svetima kalba (dar ir tais atvejais dažniau mėgstame išpūsti savo kurios nors organizacijos reikalus, o ne Lietuvos ir apskritai lietuvių; tokiu pavyzdžiu galėtų eiti anglų kalba išleistoji knyga apie Vliką ir jo darbus). Kokia nors knyga... Taip, knyga jau geriau, ypač jei ji atsidėjęs paruošta.

Bet ir aš pasakyčiau, kad reikia Lietuvai ir lietuviams draugų ieškoti.

Kiti, pasirodo, tokių draugų susiranda. Va, žiūriu, Londone leidžiamasis „East and West“ žurnalas gražiausiai išsispausdino visus lenkų reikalavimus atiduoti jiems Vilnių ir Lvovą. Pats žurnalas yra skirtas, taip sakant, antibolševikinei kovai. Jame pateikiama po kokią žinėlę ir lie tuviškomis temomis. Tačiau, matote, lenkų didžiuliams paklodiniams reikalavimams užteko pakankamai vietos, ir svarbiausia, kad tais reikalavimais reikalavimais skaldomas tas antibolševikinis frontas. Man tas žurnaliukas šiandien jau nebeįdomus, ir aš atsisakau jį remti (jeigu remčiau, ečiau prieš savo lietuvišką sąžinę), bet tai, žinoma, kitas reikalas.

Lenkai, švedams krikščionybės sukaktį savo krašte, pajėgę įsisteikti Vatikanui ir gavo ginčijamąjį pašto ženklą su Aušros vartais.

Tai pačiai sukačiai paminėti lenkams pašto ženklą paskyrė ir JAV.

Štai tau lenkai ir jų draugai pasaulyje!

O kur mūsų draugai? Reikia nepatingėti jų ieškoti. Ana, atsimenu, Kennedžio prezidentavimo laikais plačia burna buvo šnekama, kad dabar kam-nekam, o lenkams tai jau seksis daryti įtakos. Kennedžiai ir Radvilos juk buvo nepaprastai susigiminiavę, tai nebūtų ko ir stebėtis, jei tose kalbose iš tiesų būtų buvęs koksai grūdas tiesos. Na, o dabar gi mes esame pusgiminės su Amerikos prezidentu! Prezidento žento motina yra tikriausia lietuvaite, ir Nugentus pažįsta daug lietuvių. Aš nesakau, kad reikia būtinai lakstyti apie visus, kurie tik gali turėti kokios nors

įtakos mūsų reikalais. Taip pat nesakau, kad teisinga reikala, ginant nebūtų galima ar nereikia pasinaudoti bet kuo.

Žinoma, kai eina kalba apie prezidentus ir žentus, tai ambicingiems mūsų politikams gali būti ir nepatogu pasitenkinti žentais ar uošvais. Ką gi, mes juk turime politikų, kurie patys nešiojasi stiprią kibirkštį noro patapti prezidentais ir pasistengia, kad atitinkama ir jiems prieinama spauda nuolat spausdintų jų portretus pagal tą madą, kad prezidentų ir ministrų pirminkų veidus skaitytojai turi visa da iš naujo vis ir iš naujo matyti ryšium su kiekviena jų kalba, vis tiek, kiek ta kalba būtų verta.

Tai kaip tie politikai galėtų kalbėtis su žentais ar uošvais? Kas kita juk užmezgty ryšį ar padaryti vizitą kokiame nors tituluotam pasekretoriaus pasekretoriaus pasekretoriaus pasekretoriui ar ne su tokiu nusifotografuoti. Vis jau titulas!

Kad tas titulas tėra tik smulkus pareigūno pavadinimas, tai gal dar ir geriau. To kie smulkūs niekur nefotografuojami, kaip prezidentai, ir dėl to dažniau gali pasirodyti mūsų galimųjų prezidentų paveikslukai. Žodžiu, patogiausiu būdu taškysit smulkiose emigracinio gyvenimo balutėse ir vaidinti didelę veiklą ir didelius vadavimus.

Tavo Jonas

VAISTŲ PAREIKALAVIMAS AUGA

Tarptautiniame farmacininkų kongrese, kuris vyko Amsterdame, buvo pareikšta, kad 1963 m. medikamentų suvartojimas pralenkė 1903 m. lygį 20 kartų. Europoje vaistų vartojimas didėja tiesiog proporcingai gyventojų vidutiniam amžiui, kuris per pastaruosius 60 metų žymiai išaugo. Vis daugiau suvartojama specialių medikamentų, raminančių bei sužadinančių vaistų.

ORIGINALUMAS VIRŠ VISKO

Čikagoje veikia originalus „trenktų“ žmonių klubas. Jo nariai, vadovaudamiesi klubo įstatais, daro viską atvirkščiai: susitikę sveikinasi „sudie“, per bendrus pietus ar vakarienes valgo visus patiekalus atvirkščia tvarka, pradėdami nuo saldžių ir baigdami sriuba; švarkus nešioja nugara į priekį; į klubą įeina atbuli, o išeidami iššliaužia repečkomis.

Judėjimas Vilniaus stoty

Vilniaus geležinkelio stotis dabar kasdien praleidžianti apie 50 tūkstančių išvažiujančių, atvažiuojančių ar pravažiuojančių keleivių. (E)

ATSAKYMAI Į VISUS KLAUSIMUS

Turėdami namuose LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS 35 tomus, visada joje rasite atsakymus į bet kurio Jums kilusius klausimus. Tai tautinis lobis tiek Jums, tiek Jūsų vaikams. Šiuo metu galima ją užsisakyti ir iš karto visus tomus, išskyrus 15 tomą, kuris skirtas specialiai Lietuvai ir taip pat netrukus pasirodys.

Duodama išsimokėtinai. Naujai išleista vaikams spalvavimo knyga ALGIS IR ALYTĖ su trumpais eilėraštukais. Didelio formato, 20 puslapių. Graži dovana vaikams. Tik 4 šilingai su persiuntimu.

Lithuania under the Soviets — Portrait of the nation, 1940-45, by S. Vardys—51/6. Vysk. P. Bučio atsiminimai — 25/4. Baltosios pelytės kelionė į mėnulį—11 š. J. Variakojis — „4 Pėstininkų Lietuvos karaliaus Mindaugo pulkas“ — 12.0.

N. Mazalaitė — „Miestelis, kuris buvo mano“ — 0.18 š.

N.E. Suduvis — „Vienų vieni“ — 1.94. Gaunama: „Dainora“, 14 Priory Rd., Kew, Surrey.

IR VASARĄ, IR ZIEMĄ,
IR RUDENĮ, IR PAVASARĮ
ne tik maistu, bet ir kitomis gėrybėmis

Jei saviems padėti nori,
Padarysi tai tikrai,
Kreipkis tik tuojau pas TAURĄ,
Ir neliks kišenė kiaura!

TAURAS

3, ST. DUNSTAN'S GARDENS,

LONDON, W.3.

Tel. ACO 4374

Atstovas Manchesteryje:
L. Puras, 79 Victoria Cres., Eccles,
Manchester.

RUDUO JAU ČIA, NETOLI IR KALĖDOS...

Dabar jau pats laikas pagalvoti ir paplanuoti, kokį dovanų siuntinį pasiųsti savo artimiesiems.

Padaryti tai paprasta ir lengva, taip pat ir pigu, pasinaudojant leidžiamų į Lietuvą siųsti prekių kainoraščiu, kurį gali gauti kiekvienas, pareikalavęs pas mus.

Tiems, kurie neturi daug laisvo laiko arba nežino, ką reikėtų siųsti, siūlom jau paruoštus praktiškus ir reikalingus siuntinius.

RK 1 (MOTERIŠKAS)

Vilnonė paltui medžiaga, itališkas nailoninis lietpaltis, nepermatomo japoniško nailono medžiaga suknelėi, 4 jd., 2 p. vilnonių arba nailoninių kojinių, 1 vilnonė gėlė arba su įvairiais raštais skarelė, 1 šilkinė skarelė, 2 biro, viln. megztukas ir labai graži dėžė šokolado. £25.0.0.

RK 2 (VYRIŠKAS)

Grynos vilnos nertinis, 3½ jardo kostiumui medžiagos, 2 nailono viršutiniai marškiniai, 2 p. vilnonių kojinių, 1 p. odinių pirštinių, 2 biro, 1 kaklaraštis, pritaikintas prie kostiumo, itališkas su diržu dėvimas nailoninis lietpaltis ir dėžė šokolado. £25.0.0.

Jungtinis RK 1 ir RK 2 siuntinys kainuoja

£45.0.0.

4 sv. taukų, pusė sv. arbatos, pusė sv. geriamojo šokolado, pusė sv. kakavos, 2 sv. ryžių, 5 sv. miltų, 1 dėž. Nescafe, 1 sv. saldinių, 1 sv. razinkų, 1 sv. cukraus, ketvirtis sv. pipirų, pusė sv. šokolado tik £10.0.0.

Tebesiuočiami mūsų anksčiau skelbtieji didelį pasisekimą turį siuntiniai: V-3 — 10½ jard. trims kostiumams medžiaga — £16.15.0; P-3 — trims paltams vilnonė medžiaga — £20.0.0; N-4 — 16 jardų nepermatomo nailono suknelėms — £15.0.0.

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421 HACKNEY RD., LONDON, E.2. ENGLAND.

Telef. SHO 8734

Seniausia šioje srityje lietuviška firma. Garantuotas su gavėjo parašu patvirtintas pristatymas laike 3-4 savaitių, visos siuntos registruotos ir apdraustos.

Persiunčiame ir jūsų pačių sudarytus siuntinius.

Atstovai:

A. Kuzmickas, 31 Milton St. Eccles, Manchester.

L. Venckus, 7030 So. Talman Ave., Chicago, Ill., USA.

A. Kusinskis, 167 Colledge St. Apt. 2 Sudbury, Ontario, Canada.

Praeities

V. VYTENIETIS

NUOTRUPOS

1938 m. gegužės 28 d. Berlyne buvo atidaryta pirmoji Tarptautinė Amatų paroda. Jos tikslas: peržvelgti įvairių tautų amatus praeityje ir dabartyje, palyginti, kiek kurios tautos amatai yra originalūs, išreikšia savo charakterį, kokia padaryta pažanga ir p. Dalyvavo 37 valstybės, jų tarpe ir Lietuva. Mūsų skyrių įrengė dail. A. Valeška. Lietuva toje parodoje gavo du aukščiausius pažymėjimus: vieną už A. Ta mošaitienės pagamintus tautinius drabužius, kitą — už amatus. Už kitus eksponatus buvo gauta 15 įvairių medalių. Lietuvos skyrius turėjo didelį pasisekimą, ir vokiečių visuomenė domėjosi mūsų eksponatais.

1937 m. birželio 27-29 dienomis Lietuvių Tautinės Jaunuomenės „Jaunosios Lietuvos“ Sąjunga minėjo savo gyvavimo 10 m. sukaktį. Toms dienomis į Kauną buvo suvažiuavę daugiau kaip 15 tūkstančių tos organizacijos narių. Kartu dalyvavo ir iš Klaipėdos atvykusi „Santaros“ reprezentacinė grupė, kurią sudarė 150 žmonių. Ta proga jaunalietuviai paaaukoje paaaukoje keturias FW tipo automašinas. O „Lietūki“ tarnautojai paaaukoje gusarams 8 arklus ir kulkosvaidį su vežimu. Ginklus priėmė Krašto aps. ministras b. gen. S. Dir mantas ir perdavė tiems daliniams, kuriems jie buvo skirti.

Dabar parkeris (automatinis plunksnakotis, įpilamasis kočiuokas) yra pigi ir visiems prieinama rašymo priemonė. Bet anksčiau parkerį ne bile kas galėjo nusipirkti, nes už jį reikėjo sumokėti daug pinigų. Pvz., 1937 m. Lietuvoje „Vacumatic“ firmos parkeris pagal rūsį kainavo 50, 65, 75 ir 100 litų.

Prekybos laivas „Marijampolė“ buvo nu pirktas 1937 m. iš danų laivų bendrovės Lauritzen. Tai buvo vidutinio dydžio 1600 tonų laivas. Jo ilgis 72 metrai, platuma 10

m, gilumas 15 pėdų. Tuščio laivo aukštis, skaitant nuo vandens linijos iki borto, sudarė apie 5 metrus. Komandos tiltelis 7 m nuo vandens paviršiaus. Mašinų jėga 600 PS. Esant normaliom plaukimo sąlygom, laivas galėjo plaukti 10 jūrmylių į valandą. Paros laikotarpyje sunaudodavo 8 tonas anglų. Pirmuoju kapitonu buvo paskirtas Br. Krikštopaitis. Laivas buvo statytas 1920 m. Štetyne.

1931 m. Kaunas turėjo 10 telefono automačių, iš kurių už vietinius pasikalbėjimus gauta 30.404 lt. pajamų. Daugiausia pajamų (6.987 lt.) davė automatas, pastatytas Laisvės Alėjoje prieš Vidaus Reikalų Ministeriją.

Tais metais Kauno miestas turėjo 4.948 telefono abonentus, iš kurių 602 buvo priėtiniai.

1931 m. Lietuvoje buvo pastatyta 2.105 gyvenamieji namai ir 1.537 įvairūs trobesiai. Jų statybai išleista 66 milijonai litų. Daugiausia į statybą įdėta pinigų Kauno mieste — apie 40 mil. litų.

Tų metų bėgyje Kaune buvo 181 gaisras, kurie padarė nuostolių už 4,63 mil. litų.

1937 m. vasarą buvo atidarytas Biržų - Vabalninko plentas. Jo ilgis — 26 kilometrų. Plentą atidarė Tautos atstovybės pirmininkas inž. K. Šakenis. Visos išlaidos vyko Vabalninko miestelyje, ir jos dar buvo sujungtos su naujos 6 komplektų pradžios mokyklos atidarymu.

1937 m. liepos 1 d. Lietuvoje veikė 1.096 kooperatyvai. Jie turėjo 170.000 narių. Kooperatyvų valdomojo turto vertė siekė iki 150 mil. litų. Savi kapitalai siekė iki 27 mil. litų.

Europos lietuvių kronika

MŪSŲ RĖMĖJAI

Apsimokėdami už Nidos Knygų Klubo leidinius ar „Europos Lietuvį“, šie tautiečiai buvo malonūs pridėti aukų lietuviškam spausdintam žodžiui paremti: 13 šil. K. Mickevičius, 10 šil. A. Biliūnas, po 8 šil. K. Norkaitė, A. Jasikas, J. Strumskis, J. Kriščiūnas ir P. Miklovas, 6 šil. R. Karalius, 5 šil. A. Mikalauskas, po 3 šil. C. Vaitkaitis, A. Miliūnas, J. Jakimavičius, S. Avižienius, N. Žvirblis, P. Pupalaigis, L. Nemeika ir R. Gustainis.

VADOVĖLIAI MOKYKLoms

DBLS Valdyba yra užsakiusi iš leidyklos vadovėlių savaitgalio mokykloms Anglijoje. Knygos jau yra pakeliui į Londoną. Vadovėliai bus A. Rinkūno „Kregždutė“ I, II ir III dalys.

Mokyklų vedėjai prašomi susitarti su vietos DBLS skyrių pirmininkais ir pranešti Centro valdybai, kiek egzempliorių kiekvienos tų vadovėlių dalies mokyklai reikalinga. Be to, prašoma pranešti, kuriuo adresu siuntinį išsiųsti.

LONDONAS

SUKAKTIES BALIUS

20 metų įsikūrimo Anglijoje Sukakties Baliaus su šokiais, vaišėmis ir linksma programa ruošiamas spalio 22 d., šeštadienį, Parapijos salėje (345A Victoria Park Rd., London, E.9). Pradžią 7 val. vakaro.

Iėjimas ir užkandžiai 12/6 šil. Šokiams gros geras orkestras. Kviečiame visus lietuvius gausiai atsilankyti. Užsirašyti pas V. Puidokienę (44 Blythe St., London, E.2).

Rengėjai

PROCESIJA Į LIETUVIŲ KAPINES

Lapkričio 6 d., sekmadienį, 11 val., šv. Mišios už visus mirusius lietuvius, o 3 v. p.p. į šv. Patricko kapines (Langthorne Rd., London, E.11, pasiekama požeminio traukinio Central Line, važiuoti iki Leyton) procesija su žvakėmis ir stotimis į lietuvių skyrių.

Procesija prasidės nuo šv. Patricko kapinių koplyčios. Žvakės bus galima įsigyti vietoje.

Visi londoniečiai kviečiami šioje procesijoje dalyvauti ir pagerbti bei pasimelsti už savo artimuosius.

BRADFORDAS

DRAGIŠKAS VAKARAS

Spalio 15 d., 5 val., Victoria Hall, Saltare prie Bradfordo, estai, latviai ir lietuviai rengia draugišką vakarą.

Programoj dainuos estų, latvių mišrūs ir vyrų chorai ir lietuvių „Sūkurys“.

Tautinius šokius šoks estai, latviai ir lietuviai „Atžalynas“.

Po programos šokiai. Baras ir užkandžiai. Bilietai 6 šil. ir 5 šil. tik šokiams.

Rengėjai

PAMALDOS EVANGELIKAMS

Pamaldas lietuviams evangelikams laikysiu spalio 9 d., 14 val., Bradforde, Vokiečių bažnyčioje (29 Great Horton Rd.).

Kun. A. Putė

NOTTINGHAMAS

ROZINIS

Liet. Jaunimo Židinyje spalio mėnesyje Rožinio pamaldos su eucharistiniu palaiminimu būna 8 val. vakare.

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

WOLVERHAMPTON — spalio 9 d., 11 val., St. John's Square.
DERBY — spalio 16 d., 11 v., Bridge Gate.
STOKE-on-TRENT — spalio 2 d., 12.15 v., Tunstall.

NOTTINGHAM — spalio 9 d., 11 val., Jaunimo Židinyje.

ROCHDALE — spalio 23 d., 12 val.

HUDDERSFIELD — spalio 30 d., 1 v. p.p.

*****
SPALIO 15 D., ŠEŠTADIENI, LIET. NAMUOSE, 2 LADBROKE GDNS., W.11, ĮVYKS TRADICINIS MOT. „DAINAVOS“ SAMBŪRIO

Rudens Baliaus

Be turtingo bufeto, baliuje bus įdomi ir vertinga loterija, vakaro grožio karalienės rinkimai, šokiai, kuriems gros geras orkestras. Baliaus pelnas skiriamas tautiečių šalpos tikslams.

Baliaus pradžia 7 v. vakaro. Staliukai užsakomi iš anksto tel. PAR 2470.

Dainavietės kviečia visus atsilankyti į šį įdomų ir linksmą vakarą.

*****

VOKIETIJA

VOKIETIJOS LIETUVIŲ STUDENTŲ SAJUNGA

Vokietijos Lietuvių Studentų Sąjungos valdybos adresas yra pasikeitęs, dabar jis toks: R. Baliulis, 2 Hamburg 80, Erasredder 32. VLS valdyba buvo išrinkta 1964 m. liepos 19 d. Bad Godesberge. Ją sudaro: pirm. — R. Baliulis, nariai G. Bauras ir B. Čepulevičius.

BOCHOLT

Rugpjūčio 7 d. įvyko metinis apylinkės susirinkimas. Išrinkta nauja PLB Apylinkės valdyba, kuri pareigomis pasiskirstė: pirm. — J. Petraitis, ižd. — A. Blinkevičius, narys — A. Bacevičius. Revizijos komisijon išrinkta: A. Demeikis ir V. Šimkevičius.

KOELN - BONN

Liepos 10 d. įvyko Koeln-Bonn apylinkės se gyvenančių lietuvių steigiamasis susirinkimas. Susipažinus su PLB Vok. Kr. statutu, nutarta įsteigti PLB Koeln-Bonn apylinkę ir išrinkti tokios sudėties valdyvą: pirm. — K. Dikšaitis, sekr. — R. Tažytė ir ižd. — M. Kiužauskas.

KAISERSLAUTERN

Liepos 16 d. įvyko PLB Kaiserslauterno apylinkės metinis narių susirinkimas. Išrinktas apylinkės valdybos pranešimą ir revizijos komisijos pasisakymą, valdybos apyskaita patvirtinta ir išrinkta nauja apylinkės valdyba, kuri pareigomis pasiskirstė šitaip: pirm. — Vyt. Mustaišis, sekr. — Alg. Jusevičius ir ižd. — Ant. Subačius. Kontrolierium išrinkta V. Grovienė.

MUELHEIM/RUHR

Cia įvyko visuotinis PLB apylinkės narių susirinkimas, kurio metu atsivėikinta su ilgamečiu tuo apylinkės pirmininku A. Šiugzdiniu. Palinkėta jam daug sėkmės naujoje vietoje ir naujose pareigose. Išrinkta nauja PLB apylinkės valdyba: pirm. — R. Langė, sekr. ir ižd. — A. Samukienė.

MEMMINGEN

Šiais metais lietuvišką vargo mokyklą lanko 10 mokinių. Mokyklai sėkmingai vadovauja M. Budriūnas. Tautinių švenčių programoms mokiniai gražiai pasirodo.

STOVYKLA NORVEGIJOJ

Šiais metais Evangelikų Jaunimo Ratelio vadovo mokykl. Fr. Skėrio tarpininkavimu stovyklavo penki Vasario 16 gimnazijos mokiniai Norvegijoje. Stovykla buvo apie 25 km nuo Oslo prie vieno ežero.

Jie išvyko iš namų ir susitiko Hamburge liepos mėn. 17 d., nes tenai buvo sudarytas valkų transportas. Pailsėję ir atsigavę jie grįžo rugpjūčio 28 d.

AUSTRALIJS LIETUVIAI

Rašo Ignas Taunys

Lietuviai Vietname

Lietuvių, kovojančių su ginklu prieš komunizmą Australijos kariuomenės eilėse, turimomis žiniomis, yra šiuo tarpu trys.

Neseniai vienas jų, Povilas Vikuckis, buvo sužeistas į veidą ir nugarą. Tačiau, nežūrint gana pavojingo sužeidimo, pasilikto kautynėse iki jų galo ir savo taiklia kulkosvaidžio ugnimi, greičiausia, išgelbėjo savo keliokios kovos draugų — australų gyvybes. Jo pasiaukojimas ir drąsa karinėse vadovybės yra labai aukštai vertinama. Pasikalbėjimas su juo, kai buvo parvežtas į ligoninę, Australijon, kurioje jis tebesigydo, buvo transliuojamas per televiziją. Jis puikiai, be akcento kalba lietuviškai, o taip pat, žinoma, ir angliškai.

Jam greitai laiku per Australijos kariuomenės vadovybę, dalyvaujant spaudos ir televizijos atstovams, bus įteikta Adelaidės lietuvių dovana. Dovanos parūpinimu ir dovana pirkti aukų surinkimu sielojasi vietinė lietuvių karo veteranų „Ramovės“ skyriaus valdyba, kurią sudaro pirmininkas mjr. inž. V. Petkūnas, sekr. B. Marmukonis ir ižd. V. Bernaitis. Jie visi trys yra

SUSITIKIMAS CHICAGOJE

Baigiasi vasara, baigia ir svečiai išvažiuoti iš Chicago. Dar nemaža buvo pasiliekę po Jaunimo Kongreso ir Dainų šventės. Visai netikėtai į mūsų prekybą užėjo Kongreso atstovė iš Anglijos Gajutė Valterytė, kuri Amerikoj išbuvo apie tris mėnesius, ilgiau gyveno Kalifornijoje pas artimuosius, o čia pas tetą viešėjo prieš išvažiuodama.

Nors buvo prekybinės valandos, bet sudarom minutę laiko įkalbėti į juostą pasikėtimą mintimis.

— Kas labiausiai patiko Amerikoj? — klausiu Gajutę.

— Labai viskas puiku Amerikoj. Gyventi gražiausia vieta tai San Franciscas, Kalifornijoje. Pragyvenimo standartas žymiai aukštesnis, negu pas mus. Jaunimo Kongresas ir Dainų šventė man padarė neįsirdomą įspūdį. Džiaugiuosi turėdama progos dalyvauti, o ir šiluvos koplyčios šventinimas Vašingtone praėjo tokioj pakilio nuotaikoj, kad ką žmogus jauti, negali išsakyti.

— Ko Anglijos lietuviai daugiausia pagėdautumėte?

— Tai, žinoma, artimo ryšio ir įvairių žinių iš Amerikos. Aš veikiu daugiausia su skautais, tai skautijos veikla rūpi, tačiau mūsų jau nedaug beliko Anglijoje, tai veikla nėra didelė.

— Tamsta taip gražiai kalbi lietuviškai, kur išmokote?

— Pas mus nėra nė kur gilinti lietuvių kalbos, o tik šeimoje lietuviškai šneka. Kiek lietuviškų židinių yra Bradforde, Nottingham, Londone, o šiaip lietuviai išsiblaškę po visą Angliją.

— Anglijoje nei radijo valandėlėse, nei televizijoj niekas nepakalba lietuviškai?

— To negalima padaryti, nes nebedaug belikome. Todėl lietuviška muzika ir spauda yra didžiausia pagunda.

— Mes čia turime buvusį Anglijoj klubą, 100 dolerių davėm jaunimo kelionei, o dabar spalio 15 d. Pakšto salėje bus didžiulis banketas, kur susirinks apie 300 „anglikonų“. Ar iš tamstų jau niekas iki to laiko Chicagoje nebebus?

— Mergaitės visos sugrįžtam. Bet gal dar bus Romas Kinka.

— Tamstos tėvelis Anglijoj yra daktras. O ką mamytė veikia?

— Tėvelis patologas, labai įsigilinęs dirba savo profesijoje, o mamytė, išleidusi savo ilgo grojimo plokštelę, rūpinasi ją išplatinti ir turi begales daug visokių darbų. Aš, baigusi universitetą, sieksiu toliau mokslu.

— Ateičiai mes linkime visiems geros sėkmės, ir perduokit nuosirdžiausius linkėjimus Anglijos lietuviams.

Iš tikrųjų labai malonu, kad Gajutė net nepasiruošusi atsakinėjo į paklausimus. Tas rodo, kad ji gerai žino lietuvių kalbą.

Pasikalbėjimas per radiją buvo perduotas Sophie Barcus programoj rugsėjo 19 d., ir daugiau kaip 50 tūkstančių lietuvių išgirdo Gajutės balsą. Be to, Romas Kinka irgi buvo vieną vakarą lietuviškaj televizijoj, tačiau jo pasirodymas buvo kitokio pobūdžio — jis dainavo ir grojo Jaunimo stovyklų sukurtą dainą.

Bal. Brazdžionis

veiklūs Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio ir bendruomenės nariai.

Jūratė Reisgytė

Buvo ir seniau žinoma, kad tie, kurie didžiuojasi savo lietuviškumu ir, kiek sąlygos leidžia, kovoja už lietuvių tautos laisvę ir garbę, yra aukštai vertinami vietinių gyventojų ir stovi daug geriau moraliai, materialiai ir sveikatos atžvilgiu už jau tik buvusius lietuvius. Tačiau tie faktai dar niekada iki šiol nebuvo taip ryškiai ir dramatiškai iškelti, kaip šaunios lietuvių Jūratės Reisgytės elgesiu. Ji, išgaudama Paleckio parašą už Lietuvos laisvę nuo rusiškos okupacijos, iš nakties pasidarė visos Australijos garsenybė. Su ja, nors ji ir nėra pilnametė, skaitomasi ir po to įvykio. Štai rugsėjo 21 d. paties įtakingiausio Australijos politinio dienraščio „The Australian“ numeryje išspausdinta didžiulė nuotrauka pirmam puslapyje, vaizduojanti ją tautiniais rūbais besokant ant Sydney rotušės laiptų su to trijų milijonų gyventojų miesto burmistru. Vadinasi, jos išdidus ir drąsus lietuviškumas pasidarė jai nepaprastai naudingas ir asmeniškai.

PAIESKOJIMAI

TURAKSIENĖ Teodora, duklė Juozo, gimusi apie 1914-15 m. Jablonskyte, pati ar žinantieji apie ją prašom rašyti „Europos Lietuvos“ Administracijai.

JEI REIKIA PASIŪSTI SIUNTINI

— KREIPKIS Į

LIETUVIŲ NAMŲ BENDROVĘ,

2, LADBROKE GARDENS,

LONDON, W.11.

Skaitytojų laiskai

„GALS YR TYLĖJIMS“?

Gerbiamas Pone Redaktoriau!

Tamsta mano raštą dėl protestų prieš Vatikano pašto ženklą ir p. Maziliausko pasisakymą, užvardintą „Neribotas politinis naivėlis“, išspausdino kartu („Europos Lietuvis“ Nr. 36). Todėl prašau šį raštą paskelbti kartu su mano atsikirtimu p. M-ui.

Esu už lietuvių-vokiečių, lietuvių-žydų, lietuvių-lenkų, lietuvių-gudų, lietuvių-rusų ir lietuvių-latvių tautų draugystes ir prieš savą ir nesavą nacionalistinį tampymą ir kandžiojimą. Esu už Europos tautų sąjungą, pagrįstą moralės ir teisės principais, etnologijos ir istorijos mokslu, pagarba asmenybei ir kultūriniam palikimui. Esu prieš kairįjį intelektualizmą, kuris pavojų mato ne komunizme, bet visų pirma ir visada tik tuose, kurie prieš komunizmą kovoja.

Jei šitokias pažūras laikote naiviomis, tai turite pakartoti tuos žodžius, kuriuos pasakė didysis lietuvių tautos draugas vokiečių Jurgis Sauerwein-Girėnas, nusivylęs savo Prūsų lietuvininkais ir visiems laikams juos apleisdamas: „Gals yr tylėjims“.

Dr. Povilas Reklaitis

SAVO NAMŲ TERSEJŲ TALKININKAS

Pono Maziliausko išpuolio aštrumas prieš mane („Europos Lietuvos“ Nr. 36) nestebina. Vokietija šiandien jau yra latėn tūkšos revoliucijos stovyje, kuriamė politiniai priešingumai išskyla visu aštrumu. Revoliucinė kova išskiria ne tik luomus, bet ir šėimas, kaimynus, draugus, kompatrius. Aštrėja ne tik kova tarp raudonųjų ir baltųjų, bet ir kova baltųjų tarpe, nesutariant dėl kovos metodo, t.y. tarp bekompromisinės kovos šalininkų ir kompromisininkų. Pusė Vokietijos jau raudonųjų rankose, ir kiekvieną dieną gali prasidėti veiksmai kaip Vietname.

Ponas Maziliauskas man prikiša, kad ne skiriu terminų komunizmas, marksizmas, socializmas. Nesu „politologas“, bet, kaip bebūtų, komunizmas turėjau progos pažinti. Studentaudamas pergyvenau 9 mėnesius bolševikmetį Lietuvoje. Eilę metų turiau pareigą kasdien peržiūrėti krūvas tarybinių leidinių, o gi mūsų Marburgo studentų laikraščiuose ir jų vitrinose universiteto gatvėje randu tuos pačius šūkius, tą patį žodyną, tą pačią liniją, kaip tarybiniuose laikraščiuose. Jei tie studentų sambūriai save vadina „socialistais“, „liberalais“, „demokratais“ ar net „humanistais“ (!), nekeičia dalyko esmės: jie galėtų vadintis vienu vardu—„raudonoji gvardija“. Agitpropininkų nedaug, bet jie, o ne kas kitas formuoja jaunosios kartos ideologiją. Kodėl policija juos toleruoja? Ogi dėl to, kad, įsikišus policijai, Vakarų, ypač Amerikos spauda šauktų, jog Vokietijoje fašizmas, persekiojamos demokratinės laisvės. Fed. Vokietijos policija, gal būt, persekioja pačią uždraustą KPD organizaciją, kurios tik trupiniai pogrindyje, bet komunistinės idėjos plačiausiu mastu toleruojamos spaudoj, radijuje, televizijoje ir visur. Jeigu p. M. šito nenori matyti, reikia daryti išvadą, kad jis dar neįsigilino į komunistinės provokacijos ir taktikos prigimtį.

Savo informacijas apie Vokietiją p. M. skelbęs pasirėmęs nekomunistine Fed. Vokietijos spauda. Dėl šito neabejoju. Pagrin dinis šitos „nepriklausomos“ spaudos produktas ir visų kairiųjų intelektualistų evangelija yra žurnalas „Spiegel“ (veidrodis), kuris, nebūdamas atvirai komunistinis, atlieka revoliucijai svarbų uždavinį, komunistų terminologija sakant, „buržuazinės ideologijos“ destrukcija, ko pasėkoje jau nebeaišku žmogui, kas juoda, kas balta ir ko iš viso laikytis. Todėl kai kas šitą laikraštį ironiškai vadina „Zerrspiegel“ (iškreipias veidrodis). Gaila, kad dalis didžio sios vokiečių spaudos pasiduoda šitai netiesumui srovei. Kas yra tendencinė dezinformacija, pats p. M. paillustruoja, pakartodamas šmeižimo legendą apie „nacizmo atgimimo pavojų Vokietijoje“. Šis baubas dirbtinai sukeltas ir palaikomas vokiečių tautos priešų Rytuose ir Vakaruose tam tikslui, kad pateisintų nenorą ir negalėjimą atstatyti Vokietijoje vienybę ir teisinę tvarką, pašalinant komunistus iš sovietų okupacinės zonos ir rytinės Vokietijos. O hapkenkreucų teplojimai, kuriems p. M. teikia ypatingą reikšmę. Fed. Vokietijoje pasi- taiklo retai, juos dar dažniausiai vaikai — chuliganai, rečiau pamišėliai, bet nė vienu atveju kokia nors nesama hitlerininkų organizacija. 1959-60 m. žiemą buvusi teplojimų manija, kuri tarp kitko už Vokietijos ribų stipriau pasireiškė, kaip pačioje Vokietijoje, — buvo sukelta įvairaus plauko kairiųjų spaudos ir jų kontroliuojamos televizijos, išpopuliarinant teplojimą paau- glių tarpe. Vaikėzas nutepliojo, nes matė teplojimą kairiųjų surežisuotame antinaciniame vaidinime televizijoje; ką reiškia tai, ką jis nutepliojo, vaikas nežino.

Kiekvienam eiliniam Vokietijos gyventojui aišku, kad 1945 m. hitlerizmas žlugo ir mirė ir kad niekas neketina Vokietijoje jo

atgaivinti. Bet Vokietijos priešams reikalingas hitlerizmas ir antisemitizmas, nes tai sudaro jiems pretekstą laikyti Vokietiją padalytą ir čiulpti iš jos milijardus.

Kad Nacionaldemokratų partija būtų teisimiškai deklaruota „nacionalsocializmo įpėdine“, neteko girdėti. Pas mus, Hessene, NPD legali ir dalyvaus rudens Landtago rinkimuose. NPD lygintina su gaullizmu, bet ne su hitlerizmu, ji neutralistinė, propaguoja susitarimą su „Rusija“. Nedovano- notina, kad p. M. nutyli, jog NPD, vis tiek, kokia ji bebūtų, niekur nesurinko daugiau kaip 5 proc. balsų ir todėl nei federaliniame, nei kraštų parlamentuose neatstovau- jama.

Mes esame dabar Vokietijos gyventojai, gavom čia prieglaudą, čia dabar mūsų namai, ir todėl turime pareigą būti lojalūs šitam kraštui, o ne vartyti prieš propagandą užsienio laikraštyje. Šitokio elgesio nepateisina aplinkybė, kad kairieji vokiečių publicistai talkina jų tautos priešams pie- šiant nesamą baubą; jie čia teisingai apibūdinami, kaip savo lizdo, savo namų ter- šėjai. Tikroji padėtis yra visiškai kitokia! Ją išpūdingai nušvietė žymus lenkų egzily rašytojas viilnietis Jerzy Mackiewicz savo knygoje „Provokacijos pergalė“, pažymė- damas, kad Fed. Vokietija yra labiausiai antinacinis kraštas pasaulyje, kad šiandieninė Vokietija tiesiog serganti antinaciz- mo hipertrofija. Jerzy Mackiewicz toje pa- čioje knygoje taip pat pastebėjo, kad ne paslaptis, jog visi vadinamieji „antifašiz- mai“ visuomet, tiesiogiai ar netiesiogiai, buvo ir yra internacionalinio komunizmo kontrolėje.

Dr. Povilas Reklaitis

Viena popiežiaus Pijaus XII mintis

„Ženklas, kuris mūsų laikams įdegtas kaktose ir kuris yra dabartinio nuopolio ir iširimo priežastis, yra vis atviriau išskylan- tis palinkimas į neteisumą ir netiesumą. Stoka tiesum dabar pavirto sistema“.

Rkl. vert.

REIKALINGOS ZEMAITIJOS VIETŲVIU NUOTRAUKOS

„Mūsų Lietuvos“, serijinio veikalo apie Lietuvos vietoves, autorius šiuo metu intensyviai ruošia IV tomo — Zemaitijos vietovių aprašymus. Jam reikalingos šių mažų miestelių ir kitų vietovių nuotraukos: Adakavo, Alsių, Balsių, Budrių, Dabiki- nės, Didkiemio, Endrijevajo, Gardamo, Gar- dų, Gaurės, Gegrėnų, Girėnų, Gintališkės, Girdiškės, Girdžių, Janapolio-Viržuvėnų, Jokūbavo, Juozapavos, Juodačių, Juodel- kių-Šaltinių, Kalnalio, Kantaučių, Karklė- nų, Ketūnų, Karšuvos, Klykelių, Laukžė- mės, Lenkimų, Lykšelio, Lomių, Luobos, Medemrodės, Micačių, Milašaičių, Nagar- bos, Nevarėnų, Notėnų, Pabalvės, Padubys- io, Pakėvės, Pajūralio, Pajūrio, Pagram- mančio, Pašilio, Paupio, Renavos, Sartin- kų, Stakių, Stalgėnų, Šačių, Šimkačių, Te- nenų, Tūbinių, Upynos, Varnių (buv. ka- tedros), Vaiguvo, Varsėdžių, Vaičiaiū, Vaitimėnų, Vegerių, Ventos gelž. stoties, Viešėnų, Višodžio, Vėžaičių, Žaiginio, Žalpių, Žygačių, Žvingių; praverstų ir ki- tų vietovių. Nuotraukų temos gali būti įvai- rios: kraštovaizdžiai, miestelių vaizdai, at- skiri pastatai (mokyklos, bažnyčios), pili- kalniai, vietos organizacijų grupės ir t.t.

Gerb. šio laikraščio skaitytojai prašomi peržiūrėti savo nuotraukų rinkinius ar jų iš savo pažįstamų bei giminių paprašyti. Reikalingos ir žinios apie Zemaityjos vietoves. Bendradarbių-talkininkų pavardės įra- šomos knygoje. Visais klausimais rašyti Broniui Kvikiui adresu:

5747 South Campbell Ave.,
Chicago, Ill. 60629, USA.

PAIESKOJIMAI

VARANKA Petras, 1951 m. gyvenęs Ang- lijoje, Sherbourn, netoli Leeds, Lietuvoje gyvenęs Akmenynų k., Kalvarijos valsč., Marijampolės apskr., pats ar pažįstami iš Danijos, prašom rašyti paieškomajo bro- liui: Pranas Varanka, 163 Separation St., North Geelong, Vic., Australia.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARK 2470.

Leidžia Liet. Namų Akc. B-vė. Leidimo Tarybą sudaro DBLS V-ba ir Europos Liet. Bendruomenių pirmininkai.

Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 50 šil.; dolerio kraštuose — 6 dol. metams; Vokie- tijoje — DM22.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamų- jų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redak- cija nesima atsakomybės.